7/995 -3-

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

**SAYI** :B.02.0.006/ 01-85 14/1/2000 564
**KONU** :Soru Önergesi

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

İLGİ :13 Aralık 1999 tarih, A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/995-3002/7548 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Veysel CANDAN tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Başbakanımızın da tarafımdan cevaplandırılmasını istediği 7/995-3002 esas sayılı soru önergesine ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 13 Ocak 2000 tarih ve 229 sayılı cevabi yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

**Dr.Yüksel YALOVA**
**Devlet Bakanı**

EKLER :
EK-1 Özelleştirme İdaresi Başkanlığının Yazısı

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

565

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

13 OCAK 2000

SAYI : B.02.1 ÖİB.0.65.00 229
KONU : Soru Önergesi

DEVLET BAKANLIĞINA
(Sayın Yüksel YALOVA)

İLGİ: 23.12.1999 gün ve 1643 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Sayın Veysel CANDAN tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tevcih edilen, **7/995-3002** esas sayılı soru önergesinde yer alan sorular ve verilen cevaplar aşağıdadır.

**SORU 1-** 1990-1999 yılları arasında THY uçak kiralamış mıdır? Kiraladı ise kaç adet uçak kiralanmıştır? Yıllık kira bedelleri nedir? Hangi şirketler aracılığı ile kimlerden kiralanmıştır.

CEVAP 1-

**1990 – 1999 yılları arasında Finansal Kiralama yöntemi ile filoya dahil edilmiş uçaklar**

| Uçak Tipi | Adet | Finansal Kiralama Şirketi | Uçak Başına Yıllık Ortalama Ödeme ( milyon $ ) |
|---|---|---|---|
| | | | |
| A310 - 300 | 2 | Itochu Corporation [a] | $7,20 |
| A310 - 300 | 1 | Bosphorus [b] | $7,20 |
| | | | |
| A340 - 311 | 6 | Anatolia Aviation [c] | $13,20 |
| | | | |
| B737 - 400 | 10 | International Lease Finance Corp. | $3,00 |
| B737 - 400 | 6 | GE Capital Corporation | $3,00 |
| B737 - 400 | 1 | Alps 94-1 Limited | $3,00 |
| B737 - 400 | 1 | Aerco Ireland Limited | $3,00 |
| B737 – 400 / B737 - 500 | 7 | Airplane Finance Limited | $3,00 |
| | | | |
| RJ 100 | 5 | Trident Jet Leasing (Ireland) Limited | $2,29 |
| RJ 100 | 4 | Trident Jet (Dublin) Limited | $2,29 |
| RJ 70 | 4 | Trident Jet (Dublın) Limited | $2,01 |
| | | | |
| B737 - 800 | 6 | Efes Aviation [d] | $4,20 |
| B737 – 800 | 9 | Truva Aviation [e] | $4,20 |
| | | | |

./..

566

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00
KONU : Soru Önergesi

-2-

**a.** T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı garantisi altında Itochu Corporation liderliğindeki sendikasyon kredisi ile finanse edilmiştir.
**b.** ECA (European Credit Agencies-Fransız, Alman ve İngiliz Eximbankları) ve T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı garantisi altında Credit Agricole Indosuez liderliğindeki Alman, İngiliz ve Fransız bankalarından sağlanan sendikasyon kredisi ile finanse edilmiştir.
**c.** ECA (European Credit Agencies-Fransız, Alman ve İngiliz Eximbankları) ve T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı garantisi altında Credit Agricole Indosuez liderliğindeki Alman, İngiliz ve Fransız bankalarından sağlanan sendikasyon kredisi ile finanse edilmiştir.
**d.** T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ve ABD Exim Bank garantisi altında Citibank ve ABN Amro kuruluşlarından sağlanan kredi ile finanse edilmiştir.
**e.** T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ve ABD Exim Bank garantisi altında GECC firmasından sağlanan kredi ile finanse edilmiştir.

Tabloda belirtilen B737-400 uçakları dışında 1990-1999 yılları arasında kiralanan toplam 6 adet B737-400 uçağın, 2 ( 1 adedi ILFC, 1 adedi ALFED Firmasına ait) adedi kaza sonucu filodan çıkmış, 4 (ILFC Firmasına ait 3, ALIF Firmasına ait 1) adedi de 1999 yılında erken iade opsiyonları kullanılarak kiralayan firmalara iade edilmiştir.

Uçak kiraları piyasa şartları veri olmak üzere kiralama süresinin uzunluğuna, kira süresinin sonunda mülkiyet hakkının devri opsiyonuna ve kira süresinin sonundaki uçağın tahmini bedeline göre oluşmaktadır.

Aynı şekilde yukarıdaki RJ100 uçakları dışında 1990-1999 döneminde kiralanmış olan bir adet RJ100 uçak kaza neticesi kullanılamaz duruma geldiği için filodan çıkarılmıştır.

Türk Hava Yolları uçak satın alma veya kiralama işlemlerinde imalatçı, satıcı, kiralayıcı veya finansör firmalar ile direkt muhatap olmakta ve işlem yapmaktadır.

**SORU 2-** 1990-1999 yılları arasında uçak satın alınmış mıdır? Alındıysa kimlerden alınmış ve kaç adettir. Kredi nereden sağlanmıştır?

**CEVAP 2-** 1990 – 1999 yılları arasında Airbus firmasından klasik satın alma yöntemi ile 1 adet uçak satın alınmıştır. Mezkur A310-300 tipi uçağın kredisi Credit Agricole Indosuez liderliğindeki İngiliz, Alman ve Fransız bankalarından oluşan sendikasyondan sağlanmıştır.

Bu dönemde THY'nca uluslararası kredi temin edilerek filoya katılan diğer uçaklar da ise yukarıda ifade edildiği şekilde Türk Hazinesinin garantörlüğünde finansal kiralama yöntemi kullanılmıştır. Kredi temin edilen kuruluşlar cevap 1'deki tablonun altında (a-e) maddelerindeki açıklamalarda belirtilmiştir.

**SORU 3-** 1990-1999 yılları arasında THY tanıtım ve halkla ilişkilerin tanıtım ve reklam giderlerinin yıllara göre dağılımı nedir?

./..

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.02.1 ÖİB.0.65.00
KONU : Soru Önergesi

-3-

**CEVAP 3-** EK-1'de THY tanıtım ve reklam giderleri yıllar itibarıyla sunulmaktadır.

**SORU 4-** Uçak kiralama işlerinde THY personelinden ( sonradan ayrılmış olabilir) Yurtdışında Cayman Adalarında bir şirket kurulduğu ve uçak kiralandığı doğru mudur? Doğru ise kaç adettir? Bu uçakların kira bedelleri nedir?

**CEVAP 4-** THY ile Boeing firması arasında 26 adet kesin B737-800, 23 adet opsiyon B737-600/800 uçaklarının alımına yönelik 15 Aralık 1997 tarihinde Satınalma Anlaşması imzalanmıştır. Özelleştirme İdaresi, Devlet Planlama Teşkilatı, Bakanlar Kurulu ve Hazine Müsteşarlığından da bu konuda gerekli izin ve onaylar alınmıştır. Bu anlaşma gereğince 1998 yılında 6 adet ve 1999 yılında 9 adet B737-800 uçağı teslim alınmıştır. Bu uçaklara bir tarafta ABD EximBank'ın, diğer tarafta Türk Hazine'sinin garantörlüğünde ABN Amro, Citibank ve GECC (General Electric Capital Corporation) kredi kuruluşları tarafından finansman sağlanmıştır. Bu şekilde THY filosuna dahil edilmiş olan B737-800 uçaklarının "maliki ve kiralayanı" sıfatı ile tamamen finansman modelinin gereği olarak ve ABD EximBank'ı ile kredi veren kuruluşların talebi üzerine Cayman Adalarında kreditörler tarafından Özel Amaçlı Şirket ( 1998 yılı için Efes, 1999 yılı için Truva) kurulmuştur. Yani malik ve kiralayan sıfatını taşıyan bu şirketleri THY (veya THY personeli) kurmamış, kreditörler kurmuştur. THY ise " kiracı"dır. THY, Hazine'nin ve kendisinin menfaatlerini gözetmek amacıyla tüm masraflarından THY'nin ve Hazine'nin sorumlu tutulduğu bu şirketlerin sözleşmelere aykırı işlem yapmasını önlemek ve finansman sonunda da ipoteğin kaldırılarak uçağın mülkiyetinin THY'na geçirilmesini güvenceye almak üzere tümüyle Türk Hazine'sinin onayı tahtında sözkonusu şirketlere direktör atama hakkını elde etmiş ve bir personelini direktör olarak atamıştır. Ayrıca adı geçen THY personeli de kendisine gerçek dışı itham ve isnatlarda bulunulduğu, hakaret edildiği, şeref ve haysiyetinin kırıldığı iddiası ile hem savcılığa müracaat etmiş hem de hukuk mahkemesinde tazminat davası açmış olup davalar devam etmektedir.

Finansal kiralama yönteminde THY "kiracı" sıfatını taşımaktadır. Kredi veren bankalar uçağı imalatçıdan ( örn.Boeing) satınalıp THY'ye kiraya verecek yani "kiralayan ve malik" sıfatını taşıyacak bir finansal kiralama şirketi kurmak zorundadırlar.Yani böyle ayrı bir şirket kurmayı bankalar ve onların garantörü olan U.S Eximbank istemektedir. Gerçekten U.S Eximbank garanti verdiği bankaları ile olan iç ilişkisinde kendi garantörlük haklarını bankalara karşı güvenceye almak için uçakların mülkiyetinin bankalarda olmasına razı olmamakta ve özel amaçlı ayrı bir şirket kurdurmakta ısrar etmektedir. Bu modelin Türk kanunlarına göre de hiçbir aykırı yanı veya THY ve Hazine için zararı da yoktur.

Bu sebeple bankalar, Cayman adası gibi vergisiz,masrafsız ve prosedürü az olan 3.cü ülkelerde o projeye özgü şekilde, o proje dışında hiçbir işle uğraşamayan, o proje tamamlanıp kredi geri ödenerek THY kiracı sıfatından malik sıfatına geçtiği anda kendiliğinden lağvedilecek olan bir "özel amaçlı şirket" kurmaktadır. Cayman devleti, bankalara ve U.S Eximbank'a bu finansmanın ömrü boyunca ilave hiçbir vergi, masraf veya

7/995 -7-

568

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.02.1 ÖİB.0.65.00
KONU : Soru Önergesi

-4-

prosedür yaratmayacağına dair yazılı güvence de vermektedir. Kiralayan şirketin Cayman gibi vergisiz, masrafsız, prosedürü az ve finansman ömrü boyunca yeni vergi-masraf yaratmayacağını yazılı şekilde devlet seviyesinde taahhüt eden ülkelerde kurulması netice itibariyle THY'na ve Hazine'ye düşük finansman maliyeti avantajı sağlamakta ve ek masraflardan da kurtarmaktadır. Bu şirketler sadece bizim projelerimize özgü faaliyet gösterebildikleri için Türk kimliğini yansıtan Anadolu, Efes, Truva gibi isimleri kullanmalarını bizzat THY ve Hazine finansörlerden talep etmektedir.

Görüldüğü gibi Cayman'daki şirketi kuran ve kontrol eden ( yani sahibi ve denetçisi ) U.S Eximbank ve finansör bankalardır, THY değildir. Zaten kiracı sıfatını taşıyan THY'nin , aynı projede malik ve kiralayan sıfatını taşıyan firmayı kurması da imkansızdır.

Ayrıca Boeing 737-800 uçakları ve Cayman'daki kiralama şirketi ile ilgili yolsuzluk iddialarına ait THY'nın cevabı EK –2 'de sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

**Uğur BAYAR**
**Başkan**

EKLER:
1) Tanıtma ve Halkla ilişkiler Başkanlığı Reklam ve Tanıtma Giderleri
2) Boeing 737-800 uçakları ve Cayman'daki kiralama şirketi ile ilgili yolsuzluk iddiaları ilişkin cevaplar

85
13. 1. 2000